

PUNKALAITUMEN PALVELUT SELKOKIELELLÄ
MAAHANMUUTTAJILLE SUUNNATUN PALVELUOPPAAN
SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Sari Lindeman ja Iiris Niittyvuopio
Opinnäytetyö, syksy 2010
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Länsi, Pori
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Lindeman, Sari & Niittyvuopio, Iiris. Punkalaitumen palvelut selkokielellä -
produktion kuvaus ja prosessi, syksy 2010, 24 s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Länsi, Pori. Sosiaalialan koulutusohjelma,
Sosiaalialan suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK).

Opinnäytetyö on produktio, joka käynnistyi keväällä 2010. Sen tavoitteena oli tehdä selkokielineen opas Punkalaitumen palveluista kunnassa asuville maahanmuuttajille. Oppaassa kuvataan kaikki oleelliset palvelut, joita Punkalaitumella asuva kuntalainen tarvitsee. Tarkoituksena oli myös luoda kunnan sosiaalilyöntekijälle työväline, joka opastaa uusia kuntalaisia ja kertoo heille, mitä palveluita heille kuuluu ja mistä palveluita saa. Projektin tärkein yhteistyökumppani oli Punkalaitumen kunta, joka oli opinnäytetyönä tehdyn oppaan tilaaja.

Opinnäytetyön raportti koostuu teoreettisesta viitekehystä ja prosessin kuvauksesta. Teoreettinen osuus koostuu viestinnästä, kulttuurien välisestä viestinnästä sekä selkokielestä. Raportissa on avattu myös käsitteitä, jotka oleellisesti liittyvät aiheeseen.

Opinnäytetyössä on otettu huomioon myös oppaan jatkokäyttö. Näitä ovat asiomiskoulutusten järjestäminen paikkakunnalla sijaitsevassa vastaanottokeskuksessa sekä sähköisen palvelukartan tekeminen ja mallin vieminen muille paikkakunnille. Oppaan aineisto saatiin perehtymällä keskeisiin palveluihin, joita kuntalaiset kyseisellä paikkakunnalla tarvitsevat.

Asiasanat: palveluopas, selkokieli, maahanmuuttaja, viestintä, kulttuurien välinen viestintä, produktio

ABSTRACT

Lindeman, Sari & Niittyvuopio, Iiris.
Services in Punkalaidun written in Plain Language.
24 p, 2 appendices. Language: Finnish. Pori, Autumn 2010.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services and Education. Degree: Bachelor of Social Services.

This thesis is a project which started during the spring 2010. Its main purpose was to plan a guide book in plain language about the social services in Punkalaidun for the immigrants living there. All the basic services which the immigrants in Punkalaidun might need are described in the guide. Another goal of this thesis was to create a tool for the municipal social workers of Punkalaidun to guide new inhabitants, tell them which services are available for them and where they can find them. The project was planned in cooperation with the municipality of Punkalaidun, which ordered the guide book.

This thesis consists of the theoretical frame of reference and the description of the working methods in the project. The theoretical frame consists of communication, intercultural communication and plain language. Certain terms that are essentially related to the project are explained in this thesis.

The further use of the guide book was also considered. The guide can be used in trainings in the local reception center for immigrants and as a guideline for creating an electronic road map about the services in Punkalaidun. The guide can also act as an example for other municipalities.

Keywords: service guide book, plain language, immigrant, communication, intercultural communication, production

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖPROSESSIN KUVAUS	6
2.1 Produktio opinnäytetyönä	6
2.2 Oppaan työstäminen	7
3 PUNKALAITUMEN KUNTA	9
4 MAAHANMUUTTAJAT PUNKALAITUMELLA	11
5 VIESTINTÄ	13
5.1 Kulttuurien välinen viestintä	13
5.2 Viestinnän haasteet	14
6 SELKOKIELI	16
6.1 Selkokielen periaatteita	17
6.2 Selkojulkaisujen typografia eli ulkoasu	17
7 PALVELUOPPAAN JATKOKÄYTTÖMAHDOLLISUUDET	19
8 POHDINTA	21
LÄHTEET	23

LIITE 1: Sopimus opinnäyteyhteistyöstä

LIITE 2: Punkalaitumen palvelut selkokielellä

1 JOHDANTO

Keväällä 2010 Punkalaitumen kunta antoi opinnäytetyön aiheeksi palveluoppaan tekemisen Punkalaitumella asuville maahanmuuttajille. Palveluoppaan tarkoituksena oli kuvata niitä palveluita, joita paikkakunnalla asuva kuntalainen tarvitsee. Sen tuli olla myös työkalu niille viranomaisille, jotka ovat opastamassa uusia kuntalaisia palveluiden käyttämisessä. Opinnäytetyö oli siis selkeästi työelämälähtöinen ja hankkeistettu.

Päätimme tehdä oppaan selkokielisenä. Selkokieli on yleiskieltä helpompaa ja tukee samalla suomen kielen oppimista. Palveluita, joita oppaassa kuvataan, ei ole olemassa monessakaan maassa, joista uudet kuntalaiset ovat tulleet. Selkokieli oli siis luonnollinen valinta, koska monia aiheeseen liittyviä sanoja ei löydy kohderyhmien omasta äidinkielestä. Lisäksi osa maahanmuuttajista, etenkin turvapaikanhakijoista ei osaa lukea eikä kirjoittaa omaa äidinkieltään.

Produktin tekeminen oli hyvin ajankohtaista, koska uusia maahanmuuttajataus-
taisia kuntalaisia tulee koko ajan lisää. Kunnassa on yksi sosiaalityöntekijä, jolle kaiken muun aikuissosiaalityön lisäksi kuuluu myös maahanmuuttajatyö. Toisin kuin suurilla paikkakunnilla, ei Punkalaitumella ole mitään palvelupistettä maahanmuuttajille. On vain yksi sosiaalityöntekijä, joka opastaa aivan jokaisessa asiassa.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu viestinnästä, kulttuurienvälisestä viestinnästä ja selkokielestä. Käsittelemme myös Punkalaitumen kuntaa, joka oli oleellinen yhteistyökumppani hankkeen aikana ja jonka toimintaympäristöön opas sijoittuu. Lisäksi opinnäytetyön raportissa käydään läpi produktion tekemisen prosessia sekä avataan niitä käsitteitä, jotka liittyvät oleellisesti aiheeseen.

Yhdenvertaisuuslain mukaan maahanmuuttajien pitäisi päästä käyttämään viranomaisten suunnittelemaa, ohjaamaa ja tuottamia palveluja tasavertaisesti kantaväestön kanssa. Tämän oppaan tekemisen tarkoitus oli osaltaan vastata tähän haasteeseen.

2 OPINNÄYTETYÖPROSESSIN KUVAUS

Seuraavassa avaamme produktion käsitettä sekä kerromme, miten valintaamme päädyimme. Kuvaamme myös oppaan ulkoasua ja sisältöä. Lähtökohtana työlle oli kunnan palveluiden kartoittaminen sekä selkokielen periaatteisiin tutustuminen kirjallisten lähteiden ja asiantuntijan avulla.

2.1 Produktio opinnäytetyönä

Opinnäytetyöprosessi alkoi muovautua mielissämme monikulttuurisuusopintokokonaisuuden aikana ja keväällä 2010 päätimme toteuttaa oppaan tekemisen. Työskentelimme silloin molemmat turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksessa ja näimme, kuinka paljon oleskeluluvan saaneilla turvapaikanhakijoilla oli kysymyksiä yhteiskunnan tarjoamista palveluista. Tähän tarpeeseen halusimme osaltamme vastata. Punkalaitumen kunnalla oli tarve saada käyttöönsä tällainen opas ja näin syntyi yhteistyö kunnan kanssa, joka sitoutui kustantamaan oppaan.

Produktion tarkoituksena on tehdä jokin tuotos, produkti. Produktio on yleensä lyhykestoinen ja sen tarkoituksena on kehittää työvälineitä käytännön toimintaan. Produktiona toteutettava opinnäytetyö muodostuu sekä produktiosta että siihen liitettävästä kirjallisesta raportista. (Kuokkanen, Kivirinta, Määttänen, Ockenström 2007, 32.)

Maahanmuuttajille suunnattuja palveluoppaita on tehty isoimmissa kunnissa, mutta selkokielellä kirjoitettua vastaavaa opasta ei ole tehty. Maahanmuuttajilla on usein vaikeuksia vieraan kielen lukemisessa ja ymmärtämisessä. Pyrimme laatimaan oppaasta mahdollisimman lyhyen ja selkeän, jotta se olisi helposti luettavissa.

2.2 Oppaan työstäminen

Oppaan kokoaminen aloitettiin kartoittamalla, mitä ovat keskeiset palvelut, joita paikkakunnalle muuttava maahanmuuttaja tarvitsee. Tietojen kokoaminen vei yllättävän paljon ajastamme, vaikka kunta onkin pieni ja palveluita ei ole tarjolla samalla tavoin kuin isommilla paikkakunnilla. Tarkoituksena työn alussa oli, että kokoaisimme myös kolmannen sektorin toimijat oppaaseen, mutta totesimme että jätämme sen jatkohaasteeksi, koska kolmatta sektoria ollaan vasta aktivoimassa.

Oppaan kieleksi valitsimme suomen kielen ja siitä muodoksi selkokielen. Alussa harkitsimme oppaan kääntämistä eri kielille, mutta totesimme, että monikaan Punkalaitumella asuvasta maahanmuuttajasta ei osaa lukea eikä kirjoittaa omaa äidinkieltään. Kaikki osaavat kuitenkin lukea ja kirjoittaa jonkin verran suomen kieltä, koska osallistuvat heti kuntaan tultuaan jollekin suomen kielen kurssille. Tästä johtuen selkokieli tuntui olevan ainoa järkevä vaihtoehto.

Viestintä ja kulttuurien välinen viestintä olivat jo entuudestaan jollakin tavalla tuttuja alueita, mutta selkokieli oli meille täysin uusi asia. Tutustuimme Hannu Virtasen (2009) kirjaan: *Selkokielen käsikirja* sekä Papunetin internet-sivustoon, josta saimme paljon arvokasta tietoa. Tapasimme myös selkokirjailija Pertti Rajalan, joka on kirjoittanut ilmeisesti eniten selkokielisiä teoksia koko maailmassa (Rajala 2006,104).

Tarkoituksena oli koota ensin palvelut yleiskielellä ja sen jälkeen muokata ne selkokielelle. Vähitellen aloimme kirjoittaa palveluita suoraan selkokielellä ja varsinainen tekstin muokkaamisvaihe jäi osittain pois. Selkokieltä kirjoitettaessa otimme huomioon myös sen, että lukijoiden äidinkieli oli jokin muu kuin suomi. Pyrimme täten välttämään sanoja, jotka tiesimme vaikeasti ymmärrettäviksi.

Palveluoppaassa emme käyttäneet kuvia tekstiosassa. Käytimme ainoastaan logoja, jotka sijoitettiin lähelle sitä instanssia, jota kulloinkin kuvattiin. Selkokes-

kuksen ohjeiden mukaan kuvan, tässä tapauksessa logon, tulisi olla lähellä sitä kohtaa, johon se kirjoituksessa liittyy. Aikuisille suunnattu opas ei myöskään saa näyttää lastenkirjalta. (Papunet i.a.)

Kansikuvaksi valitsimme kuvan kunnantalosta, joka kesällä 2009 valittiin kolmen kauniimman kunnantalon joukkoon (Punkalaitumen kunta i.a.). Lisäksi halusimme kansikuvassa näkyvän Punkalaitumen joen, joka kulkee Taikayöntien vieressä (seututie 230) ja luo satumaisen tunnelman sen varrelle. Punkalaitumen kunnan logo on kuvattuna oppaan kannessa. Risuaita, joka on kuvattuna jokaisella sivulla, viittaa Punkalaitumen logoon. Kunnanjohtajan tervehdykseen liitimme hänen kuvansa. Näin maahanmuuttajat tunnistaisivat oman kuntansa johtajan, joka kaikin tavoin pyrkii vaikuttamaan kotoutumisen edellytyksiin ja edistämään kuntalaisten hyvinvointia.

Valitessamme linjausta selkokielen kirjoittamisessa, valitsimme Pertti Rajalan suositteleman tavan kirjoittaa. Käytimme kirjasinkokoa 13 sekä valitsimme liehureunan. Rivivälin pidimme riittävän isona, jotta tekstiin tulisi ilmavuutta. Käytimme testissä ainoastaan pienaakkosia. Yhdelle riville sijoitimme yhden ajatuskokonaisuuden. Pyrimme sijoittamaan tekstit niin, että rivit olisivat mahdollisimman samanpituisia. (Pertti Rajala, henkilökohtainen tiedonanto 12.7.2010.) Kirjaintyyppiä valitsimme Times New Romanin, koska yleisesti väitetään, että normaalilukija hahmottaa sen paremmin (Papunet i.a.).

Oppaan taitosta vastasi Rainer Lindeman graafisen suunnittelumme sekä antamiemme ohjeiden mukaisesti. Taitto toteutettiin ohjelmalla Corel DRAW 12. Ensimmäisen vedoksen oltua valmis lähetimme sen Pertti Rajalan luettavaksi ja hänen neuvojensa mukaan kavensimme hieman palstoitusta. Tässä vaiheessa oppaan luki myös Punkalaitumen kunnanjohtaja Antero Alenius. Tärkeä havainto oli, että emme olleet erotelleet lainkaan niitä palveluja, jotka jakautuvat kunnan ja valtion kesken. Palautteen jälkeen korjasimme asian. Lähetimme oppaan myös Selkokeskukseen, jossa päätettäisiin saako työ ”Punkalaitumen palvelut selkokielellä” selkologon vai ei.

3 PUNKALAITUMEN KUNTA

Punkalaidun sijaitsee lounaisella Pirkanmaalla. Kunta on perustettu vuonna 1639 ja tämänhetkinen asukasluku on 3 400 (Punkalaidun i.a.). Maahanmuuttajien osuus koko väestöstä on vähän alle kaksi prosenttia (Antero Alenius, henkilökohtainen tiedonanto 21.9.2010).

Punkalaidun on valinnut strategiassaan erikoistumisalueekseen tietoisien kansainvälistymisen ja näkee sen paikkakunnan toimeliaisuutta ja elinvoimaa lisäävänä tekijänä. Turvapaikanhakijoiden vastaanotosta paikkakunnalla on kokemusta jo vuodesta 1992 alkaen. Tällä hetkellä kohderyhmänä ovat alaikäiset turvapaikanhakijat sekä nuoret ja perheet. Maahanmuuttoa edistävillä tavoitteilla halutaan varmistaa, että paikkakunnan elinvoima kehittyy ja elinkeinoelämälle voidaan kouluttaa uutta työvoimaa. (Punkalaidun i.a.)

Punkalaitumen kunta tarjoaa maahanmuuttajille samoja peruspalveluja, joita se tarjoaa kaikille kuntalaisille. Kotouttamisen keskeisenä tavoitteena on maahanmuuttajien integroituminen normaaleihin palveluihin mahdollisimman pian ottaen samalla huomioon erityispalvelut, joita maahanmuuttaja tarvitsee kyetäkseen saavuttamaan ja käyttämään tasavertaisesti tarjolla olevia palveluita. (Punkalaidun i.a.) Kunnalla on lain mukaan myös yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta. Sen tulee myös järjestää kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä ja palveluja maahanmuuttajille. (Finlex i.a.)

Sisäasiainministeriö on valinnut Punkalaitumen mukaan valtakunnallisten maahanmuuttopilottien joukkoon ja strategiansa mukaisesti se on mukana erilaisissa maahanmuuttoon liittyvissä hankkeissa. Sastamalan koulutuskuntayhtymän Parempaan alkuun -hankkeen kohderyhmään kuuluvat 16-25-vuotiaat maahanmuuttajanuoret sekä välillisenä kohderyhmänä alueellinen työ- ja elinkeinoelämä ja Sastamalan koulutuskuntayhtymän henkilöstö. Punkalaitumen kun-

nan Step by step -hankkeen tavoitteena on kolmannen sektorin aktivoiminen sekä mahdollisten työpaikkojen kartoittaminen maahanmuuttajille. Ystävöitymisen käynnistymistä sekä yleistä tiedotusta tukee Punaisen Ristin Spirit -hanke. Punkalaidun on mukana myös Pirkanmaan Alma-hankkeessa, jonka tehtävänä on tukea sosiaalitoimen maahanmuuttoasioiden järjestämistä. Opetushallituksen kehittämishankkeet tukevat koulutuspalvelujen järjestämistä esimerkiksi verkko-opetuksen välityksellä. (Punkalaidun i.a.)

4 MAAHANMUUTTAJAT PUNKALAITUMELLA

Maahanmuuttajien määrä Punkalaitumella on lisääntynyt vähitellen. Pirkanmaa liiton tilastojen mukaan Punkalaitumella oli ulkomaalaisia vuosina 1980 - 1990 yhdestä viiteen. Paluumuuttajina heitä muutti 1990-luvun alussa kuntaan muun muassa maatalouslomittajiksi paikkaamaan työvoimapulaa. (Punkalaidun i.a.)

Ulkomaalaisten määrä on lisääntynyt melkoisesti vuodesta 1991 lähtien. Vuonna 1991 ulkomaalaisia oli 22, ja vuonna 2007 heitä oli 40. Keväällä 2008 Punkalaidun vastaanotti ensimmäisen kiintiöpakolaisryhmänsä ja keväällä 2009 kiintiöpakolaisten määrä kasvoi vielä yhdellä nelihenkisellä perheellä. (Punkalaidun i.a.) Turvapaikanhakumenettelyn kautta tulleita maahanmuuttajia Punkalaitumelle tulee paikkakunnalla sijaitsevasta Suomen Punaisen Ristin ylläpitämästä vastaanottokeskuksesta. Turvapaikanhakijoille Punkalaidun on jo entuudestaan tuttu, joten se on luonnollinen vaihtoehto uutena asuinkuntana.

Vuoden 2010 aikana, syyskuuhun mennessä, on Punkalaitumelle muuttanut kolme ulkomaalaista. Maahanmuuttajien lukumäärä tulee lisääntymään tulevaisuudessa perheenyhdistämisen kautta ja keväällä 2011 Punkalaidun tulee otamaan uuden ryhmän kiintiöpakolaisia (Anne Hokkanen, henkilökohtainen tiedonanto 7.10.2010). Vaikka lukumääräisesti maahanmuuttajien osuus paikkakunnalla onkin pieni, sen prosentuaalinen osuus kantaväestöstä on vähän all kaksi prosenttia. Vastaava osuus koko Pirkanmaalla on 2,2 %. (Antero Alenius, henkilökohtainen tiedonanto 21.9.2010.)

Ulkomaalaisia kuvaavia sanoja on käytössä paljon. Joillakin termeillä on laillisia merkityksiä, jotkin termit ovat yksittäisten ihmisten keksimiä ja ne ovat jääneet arkikieleen. Ihmisoikeuksien ja ihmisarvon kannalta on tärkeää, että ulkomaalaisia koskevista asioista puhutaan niiden oikeilla nimillä ja että niiden kuvaamiseen käytetään oikeita sanoja. (Becoming more visible 2007, 156.) Seuraavas-

sa avataan niitä maahanmuuttajia kuvaavia termejä, jotka ovat oleellisia Punkalaitumen väestön kannalta.

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun myöntämä pakolaisen asema ja jonka maahantulolupa on myönnetty pakolaiskiintiön puitteissa. (Becoming more visible 2007, 156.) Toisin sanoen, kiintiöpakolaisella on pakolaisstatus jo Suomeen saapuessaan. Kiintiöpakolaisia Punkalaitumelle on saapunut vuosina 2008 ja 2009 entisestä Burmasta nykyisestä Myanmarin valtiosta (Liisa Laukkanen, henkilökohtainen tiedonanto 7.10.2010).

Paluumuuttajalla tarkoitetaan ulkosuomalaista, joka palaa Suomeen toisesta valtiosta. Käsitettä sovelletaan Suomessa entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin, esimerkiksi inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä. (Becoming more visible 2007, 158.) Punkalaitumella asuvat paluumuuttajat ovat inkerinsuomalaisia (Liisa Laukkanen, henkilökohtainen tiedonanto 7.10.2010).

Turvapaikanhakijalla tarkoitetaan henkilöä, joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Turvapaikanhakija saa luvan jäädä Suomeen, jos hän tarvitsee kansainvälistä suojelua tai suojaa inhimillisten syiden takia. Turvapaikanhakijan asian käsittely on vielä kesken eikä hänellä vielä ole pakolaisstatus-ta. (Becoming more visible 2001, 156.) Punkalaitumella asuvat, turvapaikanhakuprosessin kautta tulleet maahanmuuttajat muuttavat kuntaan lähinnä paikkakunnalla sijaitsevasta vastaanottokeskuksesta (Liisa Laukkanen, henkilökohtainen tiedonanto 7.10.2010).

5 VIESTINTÄ

Viestintä on jokaista koskettava ja sitä tapahtuu kaikkialla: yksilöiden, yhteisöjen, valtioiden ja kulttuurien välillä. Kommunikoimme joka päivä kotona, työpäällä, harrastuksissa ja vapaa-ajalla. Opimme taidon pieninä ja jatkamme sitä läpi elämän. Viestintä on yhteinen asia. Sen latinankielinen muoto *communicare* tarkoittaa yhdessä tekemistä ja se kuvastaa sekä informaation vaihtoa että yhteisöllisyyttä, sitä että kuulumme esimerkiksi samaan perheeseen tai sukuun. Viestintä on ihmiselle lajityypillinen ominaisuus. (Juholin 2001, 18,25.)

5.1 Kulttuurien välinen viestintä

Ihmissuhdetyön onnistumista ajatellen olennaisin väline on viestinnän toimivuus. Kieli antaa struktuurin, jonka avulla voimme kommunikoida toisten, samaa kieltä puhuvien kanssa ja jonka avulla voimme jäsentää kokemuksia ajatusprosesseiksi. (Schubert 2007, 141.) Vuorovaikutustilanteessa ihminen havaitsee vain pienen osa niitä tekijöitä, joista rakentuu ihmisen kulttuurinen identiteetti. Nämä tekijät liittyvät yleensä erityisesti puhekieleen, käytökseen ja ulkoisiin asioihin kuten vaatetukseen. Keskustelutilanteessa kulttuurien kohdatessa nämä asiat voivat viedä huomion ja johtaa väärinymmärryksiin ja uudelleentulkintoihin. Kommunikaatiota helpottaakin avoin ja vilpitön suhtautuminen toista kohtaan. Viestinnän onnistumisen suhteen on tärkeää tiedostaa kaikki ne erilaiset väylät, joiden kautta ihmiset kommunikoivat sekä huomioida omat kulttuuriset asenteensa, jotka muokkaavat vuorovaikutussuhdetta. (Schubert 2007, 143.)

Maahanmuuttajan kanssa asioidessa ei useinkaan ole tulkkia käytettävissä, joten on tärkeää kiinnittää huomiota selkeään viestintään. Puhenoisuus ja sanojen käyttö tulee sopeuttaa maahanmuuttajan tasolle. (Räty 2002, 151.) Monikulttuurinen viestintä vaatii avointa asennetta toisen kulttuurin edustajaa koh-

taan ja tämän asenteen pitäisi välittyä ensimmäisestä tapaamisesta alkaen (Schubert 2007, 143).

5.2 Viestinnän haasteet

Schubert (2007) kuvaa teoksessaan antropologi T. Hallin havaitsemia eroja kulttuurien erilaisissa käytännöissä olla vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Erot tulevat esille *viidessä vuorovaikutukseen liittyvässä tekijässä, joita ovat tila, aika, kielellinen käyttäytyminen, ei-kielellinen käyttäytyminen ja konteksti*. (Hall 1973; ref.Schubert 2007, 145.)

Tilalla on erilaisia merkityksiä: on olemassa tila sosiaalisuutta lisäävänä tai sosiaalisuutta vähentävänä tekijänä sekä henkilöiden välinen tila, johon vaikuttavat myös haju, lämpötila ja visuaalisuus (Räty 2002, 145). Yksilöllisissä kulttuureissa tilavaatimukset ovat suurempia kuin yhteisöllisissä kulttuureissa. Ihmisten välillä nämä erot voivat aiheuttaa käytännöissä suuriakin ongelmia. Etäisyyden kokeminen liian pitkäksi tai liian lyhyeksi, voi aiheuttaa keskustelijoille epämuokavia tunteita. Henkilön kokemus hänen yksityisen tilansa ylittämisestä tai valtaamisesta voi aiheuttaa vetäytymistä, pakoreaktion tai vihastumista. Suomalainen pitää mielellään fyysistä etäisyyttä muihin toisin kuin yhteisöllisessä kulttuurissa lähellä oleminen ja toisen koskettaminen keskustelun aikana on yleinen käytäntö. (Schubert 2007, 146.)

Aikakäsitys eroaa kulttuurista toiseen. Länsimaisessa käsityksessä ajasta vuorokauden kesto on 24 tuntia. Asioita tehdään yksi kerrallaan, järjestyksessä ja tapahtumat seuraavat toinen toistaan. Länsimaisessa maailmassa melkein koko elämä on ajallisesti strukturoitu. Sekä yksityinen että työelämä on tarkkaan aikataulutettu. Toinen näkemys ajasta on, että monia eri asioita tehdään samanaikaisesti ilman tarkempaa järjestystä. Tämän näkemyksen mukaan kaikilla asiaan liittyvillä ihmisillä on merkitystä asian suhteen. Yleensä ei ole ennalta valmistettuja aikatauluja, joiden mukaan asiat pitäisi hoitaa vaan ihmisten yksilölli-

syys, heidän erilaiset käsityksensä ajasta ja ajankäytöstä otetaan huomioon. Pääpaino ei ole siinä, että jokin asia saadaan tehtyä loppuun. Erilaiset aikakäsitykset voivat aiheuttaa ongelmia ihmisten välillä jos sovitaan esimerkiksi tapauksia tai tehdään yhteistyötä. (Schubert 2007, 149 – 150.)

Kielellinen käyttäytyminen voi erota usealla eri tasolla ihmisten välillä. Jos yksilöt puhuvat samaa kieltä käyttämällä kuitenkin sanoja eri merkityksissä, he eivät välttämättä ymmärrä toisiaan. Eri yhteiskuntaryhmissä käytetään erilaisia ilmaisuja, esimerkiksi nuoret antavat sanoille uusia merkityksiä, joista vain omaan piiriin kuuluvat henkilöt ovat tietoisia. Henkilön taustasta, ehkä myös yhteiskunnallisesta asemasta, koulutuksesta ja iästä, kertovat murre ja sananvalinta. Asioiden tai mielipiteiden kertominen toiselle voi erota suuresti eri kulttuureissa. Kielellisessä viestinnässä on eroteltavissa suora tai epäsuora viestintä, sanallisesti runsas tai niukka viestintä, persoonakeskeinen tai kontekstiin keskittyvä sekä tulosorientoitunut tai prosessorientoitunut viestintätyyli. Kulttuuri suosii usein tiettyä viestintätyyliä. Suora viestintätyyli on suosittua yksilöllisyyttä korostavissa kulttuureissa kun taas epäsuoraa viestintää käytetään mielellään yhteisöllisissä kulttuureissa. (Schubert 2007, 154 – 155.)

Ihminen kertoo itsestään puhekieleen tukeutuen, mutta myös ilmein, elein, asennoin ja liikkein. *Ei-kielellinen viestintä* on tärkeä vaikuttaja kaikissa tilanteissa, joissa kaksi tai useampi henkilö ovat kasvokkain toistensa kanssa; se voi olla jopa merkityksellisempää kuin sanalliset viestit. Nonverbaalisella viestinnällä voidaan välittää tehokkaasti tunnetiloja ja asenteita. Niiden merkitys on usein kulttuurisidonnaista. (Schubert 2007, 157 – 158.)

6 SELKOKIELI

Selkokieli on yleiskieltä selkeästi helpommin ymmärrettävää eikä sitä tule rinnastaa yleiskielen kanssa. Selkokielen tarkoitus on tukea niiden tiedonsaantia, joille selkeä yleiskielikin on liian vaikeaa. Se on suomen kielen muoto, joka on mukautettu sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteeltaan luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi kuin yleiskieli. Selkokieli on suunnattu ihmisille, joilla on vaikeuksia lukea ja/tai ymmärtää yleiskieltä. (Virtanen 2009, 16, 17.)

Kaksikielisyys muodostuu, kun vanhemmilla on eri äidinkieli tai kotona ja esimerkiksi koulussa puhutaan eri kieltä. Tällöin on yleensä melko helppoa omaksua molemmat kielet. Olosuhteiden vuoksi lapsesta saattaa kasvaa myös ”puolikielinen”. Tällöin hän puhuu kahta tai jopa useampaa kieltä, mutta mikään kieli ei pääse kehittymään äidinkielen veroiseksi. Maahanmuuttajien lisäksi riskiryhmiä ovat muun muassa romanit, saamelaiset, ruotsinkieliset ja Tornionlaakson suomenkieliset. Selkokielestä hyötyvät myös muut ryhmät. Näistä esimerkkinä mainittakoon kehitysvammaiset ja lukivaikeuksista kärsivät henkilöt. (Virtanen 2009, 42, 44, 52.)

Selkojulkaisun tunnistaa sen omasta logosta, nuolimerkistä.

Lastenkirjojen selkologo poikkeaa hieman aikuisille suunnatusta materiaalista.

Selkologon kirjoille ja lehdille myöntää selkokirjatyöryhmä, joka toimii Selkokeskuksen neuvottelukunnan yhteydessä. Muille julkaisuille sen myöntää Selkokeskus. (Papunet i.a.)

6.1 Selkokielen periaatteita

Selkokielen periaatteita on Suomessa kehitetty 1980-luvulta lähtien. Kansainvälistä ohjeistuksia ilmestyi 1990-luvun lopulla kaksi: Guidelines for Easy-to-read Material sekä Tee se helpoksi -selkokieliohjeisto (ohjeisto löytyy suomeksi osoitteesta www.cs.tut.fi/~jkorpela/helpoksi.html). Asiatekstin suhteen selkokielen ohjeet ovat melko sitovia. Julkaisijan halutessa tekstilleen Selkokeskukselta selkologon, on teksti tarkastettava ennen logon myöntämistä. (Virtanen 2009, 62, 63.)

Selkokielen kirjoittaminen on mukautetun tekstin tuottamista sellaisille henkilöille, joilla on vaikeuksia lukea tai kirjoittaa yleiskieltä. Kirjoittamiseen pätevät kaikki suomen yleisen kielenhuollon ohjeet, joiden perusteella tekstiä voidaan selkeyttää. Sanastoon ja rakenteeseen kiinnitetään yleiskieltä enemmän huomiota. (Papunet i.a.)

Osa maahanmuuttajista hyötyy selkokielestä suomen kielen opintojen alkuvaiheessa. Joillakin suomen kielen taito saattaa jäädä pysyvästi puutteelliseksi, jolloin selkokielen merkitys korostuu. Erityisesti kotiäidit ja vanhukset kuuluvat tähän ryhmään. Lisämateriaalina selkokieltä käytetään laajasti aikuisten maahanmuuttajien suomen kielen opetuksessa. Maahanmuuttajat tilaavat jonkin verran Selkouutiset -lehteä ja selkokirjoja, ja radion selkouutiset on suunnattu ensisijaisesti maahanmuuttajille. Selkoaineistoja käytetään myös S2-opetuksessa. (Virtanen 2009, 52, 53.)

6.2 Selkojulkaisujen typografia eli ulkoasu

Selkojulkaisuissa pyritään luomaan yksinkertainen ja selkeä ulkoasu. Taitto ja julkaisu ovatkin monelle käyttäjälle tärkeitä. Huono taitto ja kuvitus voivat viedä arvon muuten hyvältä tekstiltä. Kuvien liittämisenä tekstiin, on erityistä huomiota kiinnitettävä siihen, että kuva ja teksti täydentävät toisiaan. On kuitenkin

muistettava, että säädöksiä liian tarkasti noudattamalla saattaa julkaisusta tulla yksitoikkoinen eikä se näin houkuttele lukijaa. (Papunet i.a.)

Typografian tärkein tehtävä on saada teksti sellaiseen muotoon, että se on miellyttävää, helppolukuista jopa houkuttelevaa. Hyvään luettavuuteen vaikuttavat useat tekijät. Pienakkoset eli gemenat ovat suositeltavampia kuin suuraakkoset eli versaalit. Versaaleja käytettäessä syntyy tasakorkea, yhtenäinen nauha, josta lukijan on vaikea hahmottaa eri kirjaimia. Kirjainten suuren muotovaihtelun vuoksi gemenoilla ladottu teksti on eloisampaa ja tekee lukemisen helpommaksi. Myöskään liiallista paksuusvaihtelua ei kirjainmuodossa saisi olla, koska se tekee tekstistä levotonta. Kirjaintyyppi ei saa olla liian kapeaa eikä liian laihaa. Epätavallisia muotoja ei tulisi käyttää. (Itkonen 2006, 73 - 75.)

Lihavointia ja kursiivia on hyvä käyttää ainoastaan silloin, kun halutaan korostaa esimerkiksi nimeä. Musta teksti valkoisella tai ainakin vaalealla pohjalla on helppolukuista. Paperilaadussa tulee olla heijastamaton pinta. Kirjasinkoko on yleensä 11 – 16 pistettä ja vain kahta tai kolmea kirjasintyyppiä käytetään samassa julkaisussa. Eri viestintäkouluttajat ovat eri mieltä siitä onko hyvä käyttää liehureunaa vai tasapalstaa. (Papunet i.a.)

Yleisesti väitetään, että kirjaintyyppi Times New Romanin normaalilukija hahmottaa paremmin. Erityisryhmien kohdalta asiaa ei ole tutkittu. Tavujakoa ei käytetä muutoin kuin pitkissä yhdyssanoissa, jos tarve niin vaatii. Yhdellä rivillä tulisi olla yksi ajatuskokonaisuus. Rivien tulisi olla myös mahdollisimman samanpituisia. (Papunet i.a.)

7 PALVELUOPPAAN JATKOKÄYTTÖMAHDOLLISUUDET

Opasta tullaan käyttämään asioimiskoulutuksessa paikkakunnalla sijaitsevassa Suomen Punaisen Ristin ylläpitämässä turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksessa. Kohderyhmänä ovat itsenäistymisvaiheessa olevat nuoret, jotka osaavat suomen kieltä siten, että kykenevät saamaan kirjallisen tiedon oppaasta. Koulutus on opastamista suomalaisen palvelujärjestelmän tarjoamien palveluiden pariin sekä ohjaamista virastokäyttäytymiseen. Tällä viitataan kappaleeseen ”Kulttuurien välinen viestintä”, jossa eritellään kulttuurien välisen kanssakäymisen kompastuskiviä. Näistä haasteellisoin on ehkä aikakäsitys.

Asioimiskoulutus järjestetään vuoden 2010 aikana marraskuussa kolmena päivänä. Koulutus toteutuu yhteistyössä Parempaan Alkuun -hankkeen sekä Step by Step -hankkeen kanssa. Jatkossa koulutusta tullaan järjestämään uusille turvapaikanhakijoille, kun sen katsotaan olevan tarpeellista. Palveluopas on väline palveluiden löytämisessä, mutta tarvitsee tuekseen myös opastuksen asioinnista sekä suomalaisesta palvelujärjestelmästä. On tiedettävä, mitä palveluita tarvitaan ja miten aika esimerkiksi hammaslääkärin varataan. Pelkkä palveluoppaan olemassaolo ei riitä vaan sitä käyttävien sosiaalityöntekijöiden ja muiden maahanmuuttotyötä tekevien henkilöiden olisi hyvä saada opastusta oppaan käytössä. Näin varmistettaisiin oppaan mahdollisimman kattava hyöty työssä maahanmuuttajien parissa.

Keväällä 2011 tarkoituksena on tehdä palvelukartta kunnan verkkosivuille. Näin saadaan esimerkiksi Työ- ja elinkeinotoimiston palvelut näkymään selkokielistä klikkaamalla kyseessä olevaa kuvaketta. Opas on myös käytettävissä ja muokattavissa ajatellen muita pieniä kuntia, joissa monissa maahanmuutto on uusi asia. Sastamalan koulutuskuntayhtymän Parempaan alkuun -hanke yhteistyössä Step by step -hankkeen kanssa tulee käyttämään opasta mallina oman vastaavan tuotoksen tekemisessä. (Sanna Ylistenniemi-Mustalahti, henkilökohtainen tiedonanto 16.9.2010.)

Opasta päivitetään, kun siihen on tarvetta. Kolmannen sektorin toimijat tullaan lisäämään oppaaseen toivottavasti jo keväällä 2011. Näin tapahtuu, jos Step by step -hankkeen osatavoite toteutuu ja toimijoita paikkakunnalta löytyy.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen on ollut jatkuvaa reflektointia. Työn edetessä koimme tarpeelliseksi muuttaa teoreettista viitekehystä. Aiemmin harkittu elämänhallinta teoria johdatti meidät pohtimaan liaksi maahanmuuttajien kotoutumista sekä psykososiaalista selviytymistä ja ajauduimme liian kauaksi varisnaisesta aiheesta. Lähdimmekin rakentamaan opinnäytetyön raporttia viestinnällisestä näkökulmasta. Tämä selkiytti ajatuksiamme ja tuki myös varsinaisen produktin tekemistä.

Hankesuunnitelmasta poiketen jätimme kolmannen sektorin palveluiden tarjoajana pois, koska prosessin aikana totesimme, että toimijoita ei juurikaan ole. Tällä hetkellä Step by Step –hankkeen voimin kunnassa ollaan kartoittamassa sekä aktivoimassa kolmatta sektoria ja toivottavasti toimijoita tulevaisuudessa löytyy. Oppaan tilaajana Punkalaitumen kunta oli tärkein yhteistyökumppanimme. Prosessin aikana saimme palautetta kunnanjohtajalta sekä perusturvatoimen työntekijöiltä.

Yhteistyö Satakunnan maakuntajohtajan, selkokirjailija Pertti Rajalan kanssa alkoi heti prosessin alussa. Yhteistyö oli antoisaa ja myös ehdoton edellytys oppaan valmistumiselle. Saimme häneltä koko prosessin ajan rakentavaa palautetta. Annamme suuren arvon hänen kannustavalle tuelleen sekä ajalle, jonka hän oli valmis antamaan. Selkokeskuksesta olimme yhteydessä Leealaura Leskelään, jonka mukaan vastaavaa tuotosta selkokielenä ei ole ilmestynyt. Hänen kehotuksestaan lähetimme työmme Selkokeskuksen arvioitavaksi. Vastauksen logon saamisesta saimme 22.10.2010.

Koko prosessin ajan kirjasimme muistiota keskinäisistä tapaamisistamme ja niiden sisällöistä. Sovimme seuraavan tapaamisen ja sen, mitä teemme tahoillamme seuraavaa tapaamista varten. Ajankäytön suunnitelmasta huolimatta aikataulu prosessin loppuunsaattamiselle tuntui tiukalta. Palveluoppaan ko-

koamiseen käytetty aika yllätti meidät; juuri palveluiden keräämisen oppaaseen kuvittelimme olevan opinnäytetyön helpoin ja nopein osio sen ollessa kuitenkin vaativin ja aikaa vievin tehtävä. Erityisesti terveyspalveluiden kokoaminen oli haastavaa. Palvelut oli kuvattu sekavasti ja vaikeasti ymmärrettävästi kunnan sivuilla, josta kunnan asukkaat niitä todennäköisimmin etsivät.

Aikuisille maahanmuuttajille suunnatussa ”läksyparkissa” opas annettiin luettavaksi yhdelle lähes kolme vuotta Suomessa olleelle maahanmuuttajalle: etenkin terveyspalveluiden ymmärtäminen tuotti hänelle vaikeuksia. Kyseiselle henkilölle esimerkiksi sana ”neuvola” oli vieras. Suomen kaltaista neuvolajärjestelmää tai vastaavaa palvelujärjestelmää ei monessakaan maassa ole. Päivähoidon osalta tuli selkeästi ilmi, että palvelut oli helpompi hahmottaa henkilöiden kautta.

Ammatillisen kasvun kannalta opinnäytetyön tekeminen oli antoisaa. Viestintä ja kulttuurien välinen viestintä olivat jokseenkin tuttuja alueita, mutta selkokieli oli meille vierasta ja perehtyminen siihen oli mielenkiintoista. Kootessamme palveluita oppaaseen totesimme, että muuta kun suomen kieltä puhuvan ei ole kovin helppoa löytää palveluita siitä huolimatta, että kyseessä on pieni kunta. Kieli tuo omat haasteensa, mutta haasteen luo myös se, ettei uudella kuntalaisella ole välttämättä mitään kokemusta Suomen kaltaisesta valtiosta, jossa kaikki toimii hyvin eri tavalla kuin esimerkiksi Somaliassa tai Myanmarissa, joista suurin osa maahanmuuttajista on tullut. Kunta, joka strategiassaan painottaa tietoista kansainvälistymistä, voi toteuttaa linjaansa myös tämän kaltaisen maahanmuuttajille suunnatun palveluoppaan avulla.

LÄHTEET

- Alenius, Antero 2010. Kunnanjohtaja, Punkalaitumen kunta. Punkalaidun. Henkilökohtainen tiedonanto 21.9.
- Enoranta, Teija 2007. Becoming More Visible. Tue turvapaikanhakijan toimintaa. Hyvät käytännöt. Tampere: Kansalais- ja työväenopistojen liitto KTOL.
- Hokkanen, Anne 2010. Perusturvajohtaja, Punkalaitumen kunta. Punkalaidun. Henkilökohtainen tiedonanto 7.10.
- Itkonen, Marku 2006. Muistikuvia selkokirjoistani. Teoksessa Leealaura Leskelä; Hannu Virtanen (toim.) Toisin sanoen. Selkokielen teoriaa ja käytäntöä. Helsinki: Kehitysvammaliitto
- Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 1999/493/, 9.4.1999. Viitattu 26.8.2010
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493>
- Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 1999/493/, 9.4.1999. Viitattu 9.10..2010
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493>
- Laukkanen, Liisa 2010. Sosiaalityöntekijä, Punkalaitumen perusturvatoimisto. Punkalaidun 7.10.
- Papunet-Selkokeskus i.a. Viitattu 10.8.2010
<http://papunet.net/selkokeskus/teoriaa/selkologo.html>
- Papunet -Selkokeskus i.a. Viitattu 10.8.2010
<http://papunet.net/selkokeskus/teoriaa/kirjoitusohjeita.htm>
- Papunet -Selkokeskus i.a. Viitattu 10.8.2010
<http://papunet.net/selkokeskus/teoriaa/julkaisut.html>
- Papunet-Selkokeskus i.a. Viitattu 10.8.2010
<http://papunet.net/selkokeskus/teoriaa/selkokuvitus.html>
- Papunet-Selkokeskus i.a. Viitattu 28.8.2010.
<http://papunet.net./selkokeskus/teoriaa/julkaisut.html>

Punkalaidun i.a. Maahanmuutto. Viitattu 28.8.2010

http://www.punkalaidun.fi/punkalaidun/sivu.tpl?sivu_id=4691

Rajala, Pertti 2010. Maakuntajohtaja, selkokirjaillija, Satakuntaliitto. Pori. Henkilökohtainen tiedonanto 12.7.

Rajala, Pertti 2006. Muistikuvia selkokirjoistani. Teoksessa Leealaura Leskelä; Hannu Virtanen (toim.) Toisin sanoen. Selkokielen teoriaa ja käytäntöä. Helsinki: Kehitysvammaliitto.

Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Schubert, Carla 2007. Monikulttuurisuus mielenterveystyössä. 1.painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Virtanen, Hannu 2009. Selkokielen käsikirja. Helsinki: Oppimateriaalikeskus Opike.

Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21. Viitattu 21.9.2010.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040021>

Ylistenniemi-Mustalahti, Sanna 2010. Projektipäällikkö, Sastamalan koulutuskuntayhtymä, Parempaan alkuun –hanke. Henkilökohtainen tiedonanto 16.9.

Liite 1: Sopimus opinnäyteyhteistyöstä

SOPIMUS OPINNÄYTEYHTEISTYÖSTÄ

Opinnäytetyön nimi: Punkalaitumen palvelut selkokielellä

Toimeksiantaja:

Punkalaitumen kunta

Vesilahdentie 5

31900 Punkalaidun

Yhteyshenkilö:

Perusturvajohtaja Anne Hokkanen

Puh. 050 330 0548

s-posti: anne.hokkanen@punkalaidun.fi

Opiskelijat:

Iiris Niittyvuopio

Tutkintonimike: Sosionomi AMK

Tapanintie 24

21270 Nousiainen

Puh. 0400 711 879

iiris.niittyvuopio@student.diak.fi

Sari Lindeman

Tutkintonimike: Sosionomi AMK

Satulatie 7

32700 Huittinen

Puh. 050 5574 741

sari.lindeman@student.diak.fi

Oppilaitoksen yhteystiedot:

Diak Länsi, Pori

Metsämiehenkatu 2

28500 Pori

Työn ohjaajat:

Hannu Piironen

Puh. 040 550 992

Rauli Vuorela

Puh. 040 869 6036

Opiskelijat sitoutuvat vaitiolovelvollisuuteen ja käyttävät toimeksiantajalta saamaansa aineistoa vain edellä mainittuun tarkoitukseen. Opiskelijat toimittavat

valmiin opinnäytetyön toimeksiantajalle ja toimeksiantajan niin halutessa esittelevät tuotoksen.

Tämä sitoumus on voimassa opinnäytetyön valmistuttuakin.

Toimeksiantaja sitoutuu mahdollistamaan aineiston hankinnan ja opastamaan opinnäytetyöhön liittyvissä ammatillisissa kysymyksissä sekä maksamaan opinnäytetyöstä aiheutuvia kustannuksia mahdollisen erillisen sopimuksen mukaisesti – kuitenkin enintään 500 euroa.

Toimeksiantaja voi purkaa opinnäytetyösopimuksen, mikäli opinnäytetyö keskeytyy opiskelijasta johtuvasta syystä. Opiskelija voi purkaa sopimuksen, mikäli opinnäytetyön tekeminen on mahdotonta aineiston saannin ehtyessä tai muusta pakottavasta syystä. Jos sopimus purkautuu, opinnäyteaineisto palautetaan toimeksiantajalle.

Tätä sopimusta on tehty neljä samansisältöistä kappaletta, yksi toimeksiantajalle, yksi molemmille opiskelijoille ja yksi Diakonia-ammattikorkeakoululle.

Paikka ja aika

Toimeksiantajan edustaja:

Opiskelijat:

Anne Hokkanen

Iiris Niittyvuopio

Sari Lindeman

Punkalaitumen palvelut selkokielellä

Punkalaitumen palvelut selkokielellä

Tälle oppaalle Selkokeskus on myöntänyt selkologon.

Johdanto

Muutto uudelle paikkakunnalle
tuo mukanaan paljon uusia asioita.
Joskus voi olla vaikeaa löytää palveluita.

Tässä oppaassa kerrotaan
niistä palveluista,
joita Punkalaitumella asuva
voi käyttää.

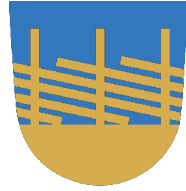
Palvelut, joita kunta tarjoaa,
on tarkoitettu kaikille.

Oppaan tarkoitus on auttaa
löytämään ne palvelut,
joita sinä tarvitset.

Opas on kirjoitettu sekokielellä.
Selkokieltä on helpompi lukea
ja ymmärtää kuin yleiskieltä.

Tervetuloa Punkalaitumelle

Punkalaidun on vanha kunta.
Kesällä 2009 se täytti 370 vuotta.
Punkalaidun sijaitsee Pirkanmaalla.
Asukkaita on tällä hetkellä 3400.

Punkalaidun on kaunis paikkakunta,
jossa luonto on lähellä ja
asuminen on edullista.

Uudet asukkaat ovat tervetulleita Punkalaitumelle.
Yhdessä me kaikki käytämme paikkakunnan
palveluita ja lisäämme sen elinvoimaa.

Toivotan Teidät tervetulleeksi kuntaamme.

Antero Alenius
Kunnanjohtaja

Sisällys

Valtion palvelut

Maistraatti

Maistraatti.....	8
------------------	---

Kela

Kansaneläkelaitos eli Kela.....	10
Tukea eläkkeellä olevalle.....	11
Erityistukea maahanmuuttajalle.....	11
Tukea, jos olet sairas.....	12
Tukea, jos sinulla ei ole työtä.....	12
Tukea, jos opiskelet.....	13
Tukea, jos sinulla on lapsia.....	14
Tukea asumiseen.....	15
KELA:n yhteispalvelupiste.....	15

TE-toimisto

Työ- ja elinkeinotoimisto.....	16
--------------------------------	----

Verotus

Verotoimisto.....	17
Verokortti.....	18

Poliisi

Poliisi.....	19
--------------	----

Kunnan palvelut

Sosiaalipalvelut

Lasten päivähoito.....	20
Palvelut aikuisille.....	21

Terveyspalvelut

Punkalaitumen terveysasema.....	22
---------------------------------	----

Lasten neuvola.....	23
Äitiys- ja perhesuunnitteluneuvola.....	23
Diabetes- ja lastenneuvola.....	23
Sastamalan pääterveysasema.....	24
Hammaslääkäri.....	25
Sairaalat.....	25

Asuminen

Asuminen.....	26
---------------	----

Koulutus

Valmistava opetus.....	27
Peruskoulun 1.-6. luokka.....	28
Yhteiskoulu 7.-9. luokka.....	29
Punkalaitumen lukio.....	29
Kirjasto.....	30

Muut palvelut

Tulkkauspalvelut.....	31
Apteekki.....	32
Pankki.....	33
Huittisten kansalaisopisto.....	34
Linja-auto.....	35
Taksi.....	35
Autokoulu.....	36
Matkahuollon toimipiste.....	36
Posti.....	37
Punkalaitumen tori.....	38
Punkalaitumen seurakunta.....	39
Kartta.....	40
Tärkeitä internet-osoitteita.....	42

Valtion palvelut

Maistraatti

MAISTRAATIT
MAGISTRATERNA

Satakunnan maistraatti
Huittisten palveluyksikkö
Karpintie 16-18
32700 Huittinen

Puhelin: 0718741313

Lisätietoja: www.maistraatti.fi

Maistraatit vastaavat erilaisista hallintotehtävistä. Näitä ovat väestötietojärjestelmä ja muut rekisterit. Maistraateissa voidaan myös vihkiä avioliittoon.

Punkalaidun kuuluu Satakunnan maistraattiin.

Lähin toimipiste on Huittisissa.

Kun olet muuttanut Punkalaitumelle, ilmoittaudu maistraattiin.

Tee tämä henkilökohtaisesti ensimmäisen viikon aikana.

Rekisteröinnin perusteella saat suomalaisen henkilötunnuksen.

Maistraatti

Muuttoilmoitus

Kun olet muuttanut kuntaan pysyvästi tee muuttoilmoitus viikon kuluessa. Muuttoilmoituslomakkeita saa maistraatista ja postista.

Muuttoilmoituksen voit tehdä myös soittamalla numeroon: 0200 71000

Arkipäivinä voit soittaa kello 8.00 - 20.00
Lauantaina voit soittaa kello 9.00 - 14.00

Arkipäivä tarkoittaa päiviä maanantaista perjantaihin.

Muuttoilmoituksen voit tehdä myös internetissä:
www.posti.fi/muuttoilmoitus
Tämä palvelu vaatii postin tai verkkopankin tunnukset.

Kansaneläkelaitos eli Kela

Kela - Huittinen

Karpintie 8

32700 Huittinen

Kela - Sastamala

Puistokatu 3

38200 Sastamala

Kun olet saanut suomalaisen henkilötunnuksen, sinulla on oikeus Suomen sosiaaliturvaan.

Kela voi maksaa rahallista tukea eri elämäntilanteissa.

Mene Kelan toimistolle ja täytä hakemus Kela-korttia varten.

Tarvitset Kela-korttia terveyskeskuksessa, lääkärissä, apteekissa ja sairaalassa.

Kaikkia Kelan tukia on haettava erikseen.

Kansaneläkelaitos eli Kela Kela

Tukea eläkkeellä olevalle

Kansaneläkettä voit saada,
jos olet 65–vuotias tai vanhempi.

Lisätietoja arkipäivinä puhelinnumerosta:
020 692 202

Erityistukea maahanmuuttajalle

Voit saada erityistukea jos

- et saa kansaneläkettä
- olet 65–vuotias
- olet asunut Suomessa 5 vuotta vakituisesti.

Maahanmuuttajan erityistuki on
yhtä suuri kuin kansaneläke.

Lisätietoja arkipäivinä puhelinnumerosta:
020 692 202

Lisätietoja internetissä: www.kela.fi

Tukea, jos olet sairas

Jos sairastut, voit saada tukea seuraavista kuluista

- lääkärin määräämät lääkkeet
- yksityisen lääkärin kulut
- hammaslääkärin kulut
- matkat sairaanhoitoon tai tutkimukseen.

Kela ei korvaa julkisen terveydenhuollon kustannuksia.

Kela ei korvaa hoitoa terveyskeskuksessa eikä sairaalassa.

Tukea, jos sinulla ei ole työtä

Kela huolehtii perusturvasta, jos sinulla ei ole työtä.

Tuki, jota voit saada on

- työttömyyspäiväraha
- työmarkkinatuki.

Lisätietoja arkipäivinä puhelinnumerosta:

020 692 210

Lisätietoja internetissä: www.kela.fi

Kansaneläkelaitos eli Kela Kela

Tukea, jos opiskelet

Voit hakea opintotukea, kun olet täyttänyt 17 vuotta.

Opiskella voit Suomessa tai ulkomailla.

Opiskelun pitää olla päätoimista.

Päätoiminen opiskelu tarkoittaa, että et ole samaan aikaan työssä.

Opiskelun pitää kestää vähintään 2 kuukautta ilman taukoa.

Lisätietoja arkipäivinä puhelinnumerosta:

020 692 209

Lisätietoja internetissä: www.kela.fi

Kansaneläkelaitos eli Kela

Tukea, jos sinulla on lapsia

Kelan lapsiperheen tukia voit saada,
kun kuulut Suomen
sosiaaliturvan piiriin.
Sinun on asuttava Suomessa vakituisesti.

Kelan etuuksia lapsiperheille ovat

- äitiysavustus
- vanhempainpäiväraha
- lapsilisä
- lastenhoidon tuki
- sairaan ja vammaisen lapsen tuki
- elatustuki.

Lisätietoja puhelinnumerosta: 020 692 206

Lisätietoja internetissä: www.kela.fi

Kansaneläkelaitos eli Kela

Tukea asumiseen

Tukea asumiseen voit saada,
jos asut pysyvästi Suomessa
ja sinulla on pienet tulot.

Tukea asumiseen voit saada, jos asut
vuokra-asunnossa tai omistusasunnossa.

Asumistukea voit hakea internetissä:
www.kela.fi/asiointi

Lisätietoja saat puhelinnumerosta: 020 692 201

KELA:n yhteispalvelupiste

Punkalaitumen kunnantalolla on
KELA:n yhteispalvelupiste.

Palvelupiste on paikka, jossa on tietokone.

Siellä voit hakea tietoa KELA:n palveluista.

Siellä voit myös täyttää KELA:n hakemuksia.

Henkilökunta auttaa sinua,
jos tarvitset apua.

Punkalaitumen kunnantalo sijaitsee
osoitteessa: Vesilahdentie 5

Lisätietoja saat puhelinnumerosta: 02-760 801

Työ- ja elinkeinotoimisto eli TE-toimisto

Sastamalan TE-toimisto
Puistokatu 10
38200 Sastamala

TE-toimistossa saat neuvoja työnhakuun.

Sieltä saat tietoa työpaikoista,
työharjoittelupaikoista, ammatinvalinnasta,
koulutuksesta ja yrittäjänä toimimisesta.

Saat tietoa siitä, mitä tukea voit saada,
kun olet työtön tai koulutuksessa.

TE-toimistossa sinulle tehdään
kotouttamissuunnitelma.

Lisätietoja saat puhelinnumerosta: 010 19 4055

Lisätietoja internetissä:

www.mol.fi/toimistot/sastamala

Verotoimisto

Pirkanmaan verotoimisto
Sastamalan toimipiste
Puistokatu 11
38200 Sastamala

Sastamalan toimipiste on avoinna arkipäivinä
kello 9.00 - 15.00
Heinäkuussa toimipiste on suljettu.

Suomessa veroa täytyy maksaa kaikista tuloista.

Yhteiskunnan palvelut maksetaan verorahoilla.
Näitä palveluita ovat esimerkiksi sosiaaliturva
ja terveydenhoito.

Verotoimistosta voit kysyä neuvoa
veroihin liittyvistä asioista.

Verotoimisto

Verokortti

Ensimmäisen verokortin saat verotoimistosta.

Jatkossa verokortti toimitetaan sinulle kotiin joka vuosi.

Tarvitset suomalaisen henkilötunnuksen, kun haet verokorttia.

Toimita verokortti työnantajalle, kun aloitat uuden työn.

Työnantaja perii ennakonpidätyksen suoraan palkasta.

Ennakonpidätys on vero, joka vähennetään palkasta.

Lisätietoja saat puhelinnumerosta: 03 2753 100

Lisätietoja internetissä: www.vero.fi

Poliisi

Sastamalan poliisiasema
Puistokatu 11
38200 Sastamala
Puhelin 071 874 7370

Suomessa poliisi valvoo yleistä turvallisuutta ja järjestystä.

Lisätietoja internetistä: www.poliisi.fi

Yleinen hätäpuhelinnumero on 112.

Jos on tapahtunut onnettomuus ja sinun täytyy nopeasti soittaa poliisi, ambulanssi tai paloauto, soita yleiseen hätänumeroon 112.

Kunnan palvelut

Sosiaalipalvelut

Perusturvatoimisto

Urjalantie 29

31900 Punkalaidun

Lasten päivähoito

Jos aloitat työn tai opiskelun,
hae lapsellesi päivähoitopaikkaa.

Lisätietoja antaa päivähoidon johtaja,
joka on perusturvatoimistossa.

Voit soittaa arkipäivinä kello 10.00 - 11.00
puhelinnumeroon: 02 76080 228

Palvelut aikuisille

Jos sinulle on tehty kotouttamissuunnitelma,
sinulla on oikeus saada taloudellista tukea.

Tuki on nimeltään kotoutumistuki.

Kunnassa on oma sosiaalityöntekijä
maahanmuuttajille.

Sosiaalityöntekijälle voit soittaa
arkipäivinä kello 12.00 - 13.00
puhelinnumeroon: 02 7608 0232

Terveyspalvelut

Punkalaitumen terveysasema

Punkalaitumen terveysasema
Lauttakyläntie 11
31900 Punkalaidun

Kun tarvitset nopeasti lääkärin apua,
mene päivystävän lääkärin vastaanotolle.

Lääkäri on Punkalaitumen terveysasemalla
arkipäivinä kello 8.00 -15.00,
jolloin hänelle voi soittaa
puhelinnumeroon: 02 5739 1260

Kun haluat mennä lääkärin
vastaanotolle Punkalaitumelle,
mutta et tarvitse lääkärin apua nopeasti
varaa aika lääkärille arkipäivinä
kello 8.00 -15.00 puhelinnumerosta: 02 5739 1260

Sairaanhoitajan vastaanotto ja puhelinneuvonta
Punkalaitumella on arkipäivinä
kello 9.00 - 15.00 puhelinnumerosta: 02 5739 1270

Punkalaitumen neuvola

Punkalaitumen neuvola
Lauttakyläntie 11
31900 Punkalaidun

Lasten neuvola

Varaa aika lasten neuvolaan arkipäivinä:
kello 8.00 - 12.00
puhelinumerosta: 03 5210 2530

Äitiys- ja perhesuunnitteluneuvola

Puhelinneuvonta arkipäivinä
kello 11.30 -12.00
puhelinumerosta: 02 5739 1273

Diabetes- ja lastenneuvola

Puhelinneuvonta arkipäivinä
kello 11.30 -12.00
puhelinumerosta: 02 5739 1275

Sastamalan pääterveysasema

Sastamalan pääterveysasema
Itsenäisyydentie 2 C
38200 Sastamala

Kun Punkalaitumella ei ole päivystystä,
mene Sastamalan pääterveysasemalle.

Ennen kun menet vastaanotolle,
ota yhteys päivystävään hoitajaan.

Arkipäivinä kello 8.00 - 16.00
puhelinnumeroon: 03 5210 2654

Muina aikoina
puhelinnumeroon: 03 3116 2210

Hammaslääkäri

Punkalaitumen hammashoitola
Lauttakyläntie 11
31900 Punkalaidun

Hammaslääkärille voit varata ajan
maanantaista torstaihin kello 8.00 - 15.00
puhelinnumerosta: 03 5210 2550

perjantaisin kello 8.00 - 13.30
puhelinnumerosta: 03 5210 2550

Kun varaat ajan hammaslääkäriin,
muista sanoa, että haluat ajan Punkalaitumelle.

Sairaalat

Vammalan aluesairaala	Loimaan aluesairaala
Itsenäisyudentie 2	Seppälänkatu 15-17
38200 Sastamala	32200 Loimaa
Puhelin: 03 311 615	Puhelin: 02 314 3000

Asuminen

Punkalaitumella vuokra-asuntoja vuokraa kunta. Asuntohakemuksen saat kunnantalolta teknisestä toimistosta ja keskuksesta.

Asuntohakemuksen voit tulostaa myös kunnan internetsivuilta:

www.punkalaidun.fi/punkalaidun/sivu.tpl?sivu_id=2338

Vuokra-asunnoista on maksettava vuokratakuu.

Vuokratakuu on ylimääräinen yhden kuukauden vuokra.

Vuokratakuu on maksettava ennen kuin voit muuttaa asumaan uuteen asuntoon.

Vuokratakuu maksetaan sinulle takaisin, kun muutat pois asunnosta.

Koulutus

Valmistava opetus

Valmistava opetus
Urjalantie 26
39100 Punkalaidun

Jokainen 6-17-vuotias voi osallistua valmistavaan opetukseen.

Valmistavassa opetuksessa opetellaan suomen kieltä. Siellä tutustutaan oppiaineisiin, joita opiskellaan perusopetuksessa.

Siellä opetetaan myös omaa äidinkieltä ja kulttuuria, jos se on mahdollista.

Perusopetus 1. - 6. luokka

Keskuskoulu

Urjalantie 11

31900 Punkalaidun

Puhelin: 02 7608 0245

Pohjoisseudun koulu

Oriniementie 25

31900 Punkalaidun

Puhelin: 02 767 5689

Kiertolan koulu

Murronharjuntie 890

31900 Punkalaidun

Puhelin: 02 767 5858

Kanteenmaan koulu

Patjantie 5

31970 Kanteenmaa

Puhelin: 02 767 5914

Suomessa jokaisella 7-16-vuotiaalla on velvollisuus opiskella.

Voit käydä koulua, vaikka sinulla ei ole vielä oleskelulupaa.

Voit aloittaa peruskoulun, kun osaat suomea riittävän hyvin.

Yhteiskoulu 7. - 9. luokka

Yhteiskoulu
Urjalantie 26
31900 Punkalaidun
Puhelin: 02 7608 0253

Punkalaitumen lukio

Punkalaitumen lukio
Urjalantie 26
31900 Punkalaidun
Puhelin: 02 7608 0253

Voit hakea lukioon opiskelemaan
peruskoulun jälkeen.

Kirjasto

Punkalaitumen kirjasto

Urjalantie 27

31900 Punkalaidun

Puhelin: 02 7608 0281

Sähköposti: punkalaidun.kirjasto@punkalaidun.fi

Aukioloajat:

Maanantai kello 13.00 - 19.00

Tiistai ja keskiviikko kello 13.00 - 17.00

Torstai kello 10.00 - 16.00

Perjantai kello 13.00 - 19.00

Lauantaisin ja sunnuntaisin kirjasto on suljettu.

Arkipyhien aattoina kirjasto on

avoinna kello 12.00 - 16.00

Kirjastoon voit mennä lukemaan kirjoja ja lehtiä.

Voit käyttää myös tietokonetta ja internettiä
ilmaiseksi.

Kirjastosta saat kirjastokortin.

Voit lainata kirjoja, elokuvia ja musiikkia kirjastosta,
kun sinulla on kirjastokortti.

Kirjastossa on myös selkokieliisiä kirjoja.

Muut palvelut

Tulkkauspalvelut

Sinulla on oikeus saada tulkkauspalvelua, kun käyt esimerkiksi lääkärissä tai hoidat muita tärkeitä asioita.

Viranomainen varaa aina tulkin.
Viranomainen on esimerkiksi sosiaalityöntekijä.

Tulkki on aina vaitiolovelvollinen.
Vaitiolovelvollinen tarkoittaa, että tulkki ei saa puhua asioista, joita sinä olet puhunut.

Apteekki

Punkalaitumen apteekki
Urjalantie 27
31900 Punkalaidun

Apteekista voit ostaa lääkkeitä.

Apteekki on avoinna arkipäivinä
kello 9.00 - 17.00

lauantaisin kello 9.00 - 13.00

Apteekin puhelinnumero: 02 763 6630

Pankki

Nordea Pankki
Lauttakyläntie 1
31900 Punkalaidun

Osuuspankki
Urjalantie 51
31900 Punkalaidun

Punkalaitumella voit avata tilin
Nordea-pankissa tai Osuuspankissa.

Voit avata tilin pankkiin, kun sinulla on
suomalainen henkilötunnus.

Pankkiin tarvitset mukaan passin tai
suomalaisen kuvallisen henkilötodistuksen.

Kansalaisopisto

Huittisten kansalaisopisto

Huittisten Kansalaisopisto
Kuninkaisten koulutus- ja kulttuurikeskus
Risto Rytin katu 70
32700 Huittinen
Puhelin: 02 560 4581
Internet-osoite: kansalaisopisto@huittinen.fi

Kansalaisopisto järjestää
Punkalaitumella kursseja,
joihin voit osallistua.

Kansalaisopisto lähettää joka syksy
esitteen jokaiseen kotiin.

Esitteessä kerrotaan niistä kursseista,
joita kansalaisopisto järjestää.

Liikenne

Linja-auto

Linja-auto Punkalaitumelta kulkee vain niinä päivinä, jolloin on koulupäivä.

Aikatauluja voit katsoa internet-osoitteesta:
www.matkahuolto.fi

Taksipalvelut Punkalaitumella

Punkalaitumen taksiasema

Kauppakatu 2

31900 Punkalaidun

Puhelin: 02 767 4322

Voit tilata taksiauton puhelinnumerosta:
02 767 4322

Autokoulu

Punkalaitumen Autokoulu Ky
Urjalantie 16
31900 Punkalaidun
Puhelin: 0400 121 039

Autokoulu tarjoaa ajo-opetusta.

Matkahuollon toimipiste

Matkahuollon toimipiste
Vaatekauppa Katariina
Lauttakyläntie 10
31900 Punkalaidun
Puhelin: 040 568 7654

Matkahuollon kautta voit lähettää ja vastaanottaa paketteja. Sieltä voit kysyä myös linja-auton aikatauluja.

Kauppa on avoinna
arkipäivinä kello 9.30 - 16.30
lauantaisin kello 9.30 - 13.00

Posti

Posti
PP-Putiikki Ky
Lauttakyläntie 1
31900 Punkalaidun
Puhelin: 0200 71000

Posti sijaitsee PP-Putiikissa.
Posti on avoinna
arkipäivinä kello 9.00 -17.00
lauantaisin kello 9.00 -13.00

Punkalaitumen tori

Punkalaitumella tori on tärkeä kohtaamispaikka.
Torille kokoontuu kauppiaita.
Torilta voi ostaa esimerkiksi tuoreita vihanneksia.

Toripäivä on joka torstai.
Tori on avoinna torstaisin kello 7.00 - 14.00

Torilla järjestetään joskus
myös musiikkitapahtumia.

Punkalaitumen seurakunta

Punkalaitumen seurakunta
Kirkkoherranvirasto
Kostilantie 67
31900 Punkalaidun
Puh: 02 767 4119

Toimisto on avoinna maanantaista perjantaihin
kello 9.00 -13.00

Tämän lisäksi toimisto on avoinna
keskiviikkosin kello 15.00 - 17.30

Punkalaitumen seurakunnan kirkko
sijaitsee osoitteessa:
Lauttakyläntie 20

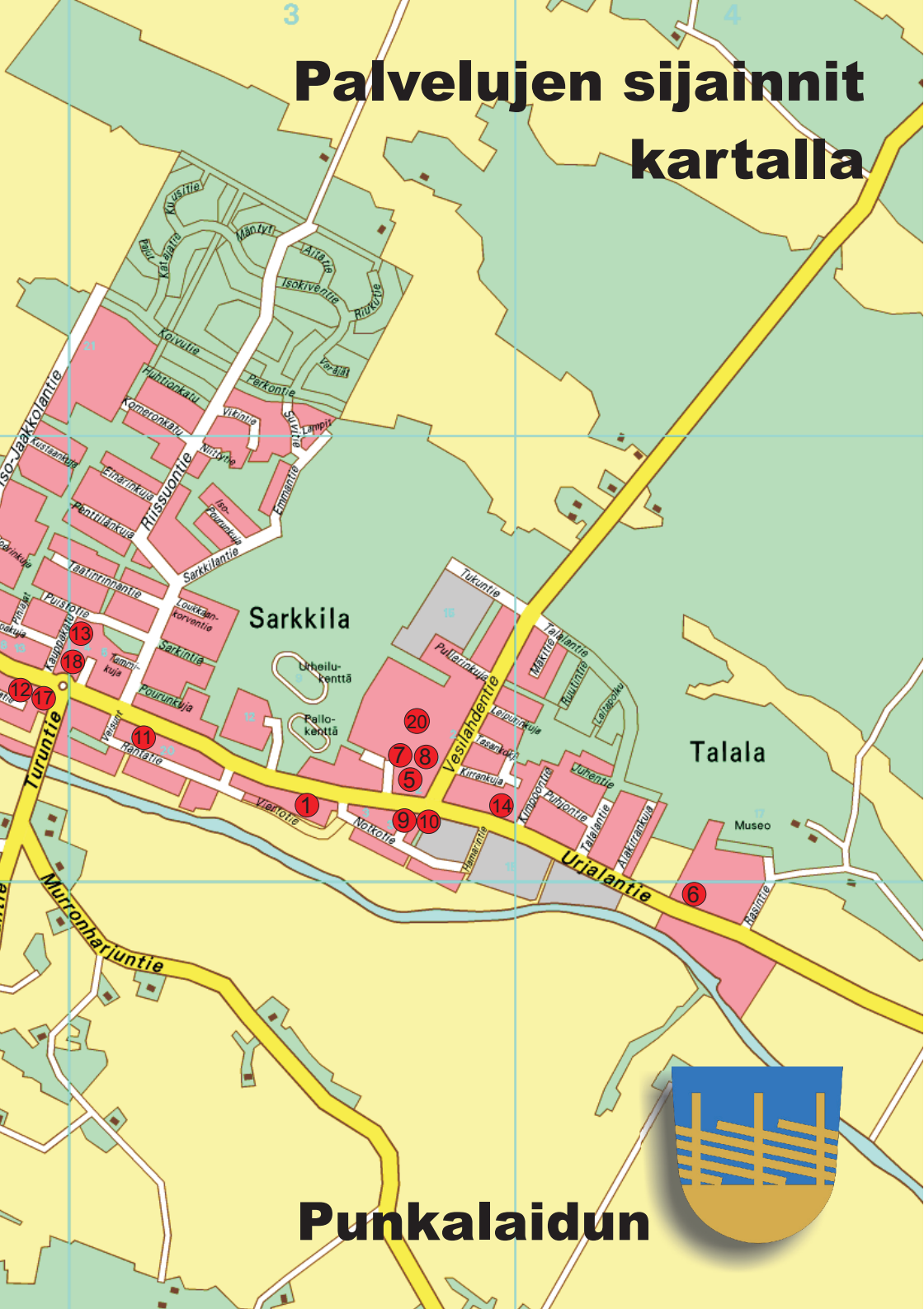
Seurakunnan ohjelmatiedot näet internetissä:
www.punkalaitumenseurakunta.fi

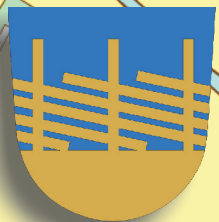

- ① Perusturvatoimisto, Sosiaalipalvelut
- ② Punkalaitumen terveysasema
- ③ Punkalaitumen neuvola
- ④ Punkalaitumen hammashoitola
- ⑤ Valmistava opetus
- ⑥ Keskuskoulu
- ⑦ Yhteiskoulu
- ⑧ Punkalaitumen lukio
- ⑨ Kirjasto
- ⑩ Apteekki
- ⑪ Osuuspankki
- ⑫ Nordea pankki
- ⑬ Taksiasema
- ⑭ Punkalaitumen Autokoulu
- ⑮ Kirkkoherranvirasto
- ⑯ Kirkko
- ⑰ Posti
- ⑱ Tori
- ⑲ Matkahuollon toimipiste
- ⑳ KELA:n yhteispalvelupiste

Palvelujen sijainnit kartalla

Punkalaidun

Tärkeitä internet-osoitteita

www.punkalaidun.fi

www.punkalaitumenseurakunta.fi

www.kela.fi

www.kela.fi/selkoesitteet

www.poliisi.fi

www.maistraatti.fi

www.posti.fi

www.mol.fi/toimistot/sastamala

www.matkahuolto.fi

www.infofinland.fi

www.mol.fi

www.vero.fi

www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus

www.pakolaisneuvonta.fi

www.tampere.fi/maahanmuuttajaneuvonta

Oppaan julkaisija
Punkalaitumen kunta
Vesilahdentie 5
31900 Punkalaidun
puh. 02 760 801

Oppaan tekijät
Sari Lindeman
sari.lindeman@gmail.com
Iiris Niittyvuopio
iiris.niittyvuopio@gmail.com

**Valokuvat ja
graafinen toteutus**
Rainer Lindeman

Painopaikka
Kopiojyvä Tampere, 2010